

סדר הלימוד ליום יד טבת [יום 103 בשנה]

(המשך לשון הקודש)

עַד כָּאֵן כָּל אוֹתָם סוּדוֹת שֶׁל תּוֹלְדוֹת אָדָם, שֶׁהֵם תּוֹלְדוֹת שְׁנוּלְדוּ בוֹ מִזְמַן לְזְמַן כְּפִי דְרָכֵי הָאָדָם. אֲשֶׁרִי חֲלַקְתִּי שֶׁל אֵלֹהִים שִׁוְשָׁבִים לְפָנָי מוֹרְנֵנוּ וְזָכּוּ לִשְׁמַע מִפִּי סוּדוֹת הַתּוֹרָה. אֲשֶׁרִי הֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשֶׁרִי הֵם לְעוֹלָם הַבָּא! אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲשֶׁרִיכֶם הַחֲבָרִים שֶׁכָּל הַסּוּדוֹת לֹא נִסְתָּרוּ מִכֶּם, כִּמָּה מְקוּמוֹת עֲלִיוֹנִים מִזְמָנִים לְכֶם לְעוֹלָם הַבָּא.

פִּתַּח וְאָמַר, וְאִתָּה תִּחְזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשִׁי חֵיל יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲנָשִׁי אָמַת שְׁנָאֵי בָּצַע. פְּסוּק זֶה פִּרְשִׁיהוּ. אָבֵל וְאִתָּה תִּחְזֶה, לֹא כְּתוּב תִּבְחַר אֶלָּא תִּחְזֶה, לְפִי מִרְאֵה הָעֵינַיִם. בְּמָה? בְּדִיוֹקָן שֶׁל אָדָם בְּשֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים הִלְלוּ שְׁאֲמַרְתֶּם, וְהַכֹּל בְּפִסּוּק הַזֶּה. וְאִתָּה תִּחְזֶה – אַחַת, בְּשַׁעַר. מִכָּל הָעָם – שְׁתֵּים, בְּמִצַּח. אֲנָשִׁי חֵיל – שְׁלֹשׁ, בְּפָנִים. יִרְאֵי אֱלֹהִים – אַרְבַּע, בְּעֵינַיִם. אֲנָשִׁי אָמַת – חֲמֵשׁ, בְּשִׁפְתַיִם. שְׁנָאֵי בָּצַע – שֵׁשׁ, בְּיָדַיִם, בְּשֶׁרְטוּטִיהֶם.

שְׁאֵלֵנוּ הֵם הַסִּימָנִים לְדַעַת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם לְאוֹתָם שְׁרוּחַ הַחֲכָמָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. וְעַם כָּל זֶה, מִשֶּׁה לֹא הִצְטַרֵף לָזֶה, אֶלָּא מֶה כְּתוּב? וַיִּבְחַר מִשֶּׁה אֲנָשִׁי חֵיל מִכָּל יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הִיָּתָה בָּאָה אֵלָיו וּמוֹדִיעָה לוֹ, וּבָהּ הָיוּ רוֹאִים הַכֹּל.

מַנִּין לָנוּ? שְׁכָתוּב כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי. בָּאִים אֵלַי לֹא כְּתוּב, אֶלָּא בָּא אֵלַי. זֶה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיָּתָה בָּאָה אֵלָיו, וּבָהּ הָיָה יוֹדֵעַ. וְלֹא הִצְטַרֵף לְכָל זֶה לְהִתְבּוֹנֵן וּלְעִין, אֶלָּא לְפִי שְׁעָה הָיָה מִשֶּׁה יוֹדֵעַ. **כְּמוֹ** זֶה יוֹדֵעַ שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, יוֹדֵעַ בְּכִסְאוֹ, שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שָׁרְתָה עָלָיו. שְׁכָל מִי שֶׁקָּרַב לְכִסְאוֹ, פָּחַד וְאִימָה נִפְלוּ עָלָיו, וּבֹה הָיָה דֵן דִּין בְּלִי עֲדוֹת, מִשׁוּם שֶׁהִדְיוֹקְנָאוֹת הָיוּ בְּכִסְאוֹ, וְכָל מִי שֶׁקָּרַב בְּשֶׁקֶר, אוֹתוֹ הִדְיוֹקָן מְכַשֵּׁשׁ, וְהָיָה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ יוֹדֵעַ שְׁבָא בְּשֶׁקֶר. לְכֵן אִימַת הַכִּסֵּא הִיָּתָה נוֹפֶלֶת עַל הַכֹּל, וְכֹלֶם נִמְצְאוּ צְדִיקִים לְפָנָיו.

מִוֶּדֶךְ הַמְשִׁיחַ בְּרִיחַ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (שם יא) וְהִרִיחוּ בִּירְאֵת ה' וְלֹא לְמִרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפֹּט וְגו'. וְשִׁלְשַׁת אֱלֹהִים דָּנּוּ אֶת הָעוֹלָם בְּלֹא עֲדִים וְהִתְרָאָה. שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל פִּי עֲדִים, עַל מֵאֵר הַתּוֹרָה.

חכמים שמכירים באותם דיוקנאות, עליהם להזהיר את בני העולם ולתת רפואה לבני אדם ולרפא את נפשם. אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא!

בהדיש השלישי לצאת בני ישראל וגו'. ששולט בו אוריאל, ממנה גדול, ושלוש מאות וששים וחמש רבוא מחנות עמו כחשבון ימות השנה, ולכלם יש שלש מאות וששים וחמשה מפתחות של אורות, מאותו האור שיוצא מתוך החשמל העליון הפנימי הגנוז והנסתר שסודות של אותיות קדושות עליונות של השם הקדוש תלויים בו.

והוא סוד של איש תם, בעל הבית, איש האלהים. תם – ששם סיום וקשר של תפלין. ויעקב היה איש תם, ובדיוקנו עומד סוד החשמל הפנימי העליון הטמיר והגנוז. וכל האורות הנסתרים העליונים הוא לוקח, ויוצאים ממנו, וכל המחנות לוקחים אותם מפתחות של אותו האור שיוצא מתוך החשמל.

ואותו האור כלול בשני אורות, והם אחד. אור ראשון הוא אור לכן שלא שולטת בו העין, וזהו האור הגנוז לצדיקים, כמו שנאמר (תהלים צ) אור זרע לצדיק וגו'. אור שני הוא אור נוצץ לזהט כצבע אדם, ונכללו שני אורות כאחד והיו אחד.

והאוריאל הממנה הגדול הזה וכל אותם מחנות נוטלים אותו האור, ומשום שכלול בשנים נקרא תאומים. ועל זה שולט בו אותו המזל שנקרא בסוד שלו תאומים, ובו נתנה תורה, ומכאן נמשכות דרגות למטה, עד שעולים בשמות (להנהיג) להאיר את העולם.

לכך שאר המזלות אין להם פה ולשון, ולזה יש פה ולשון כלולים כאחד, ועל זה בתורה, (יהושע א) והגית בו יומם ולילה כתוב. יומם – כנגד לשון. לילה – כנגד פה. והכל כלול כאחד, ובכל עולה תאומים.

תומים כתוב, ועל סוד זה כתוב תומים, (בראשית כה) והנה תומם בכטנה. אם תאמר שבשביל שניהם הוא אמר – לא כן, שהרי עשו לא עלה בסוד זה. אלא בשביל יעקב הוא אמר, ושבח זה שהיה במעיה של אותה הצדקת משבח הכתוב. ומשום שהיה שם אותו רשע, הסתלק משם אלה.

וְהַכֹּהֵן סוּד אֶחָד. יַעֲקֹב נָטַל בְּסוּד שְׁלוֹ שְׁנֵי חֻדָּשִׁים – נִסְיָן וְאַיִ"ר,
וְהוּא נִכְלָל בְּסוּד שֶׁל סִיּוֹן שֶׁהוּא תְּאוּמִים. עָשׂוּ נָטַל בְּסוּד שְׁלוֹ
שְׁנֵי חֻדָּשִׁים – תְּמוּזָה וְאַב, וְהוּא לֹא נִמְצָא וְנֶאֱבָד, שֶׁהָרִי אֱלוֹ"ל אֵינּוּ
שָׁלוֹ, וְאֶפְלוּ בְּאֵב תְּשַׁעָה יָמִים הֵם שְׁלוֹ וְלֹא יוֹתֵר, וְנֶאֱבָד וְלֹא נִמְצָא,
וְאֵינּוּ בְּסוּד שֶׁל תְּאוּמִים, אֲלֵא נִפְרָד לְבָדוֹ וְסֻטָּה לְצַד אַחַר בְּאַפְס
וְשִׁמְמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט) הָאוֹיֵב תִּמּוּ חֲרָבוֹת לְנִצָּח.

וּמִשׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא תְּאוּמִים, נִתְּנָה תּוֹרָה לְבָנָיו בְּחֻדָּשׁ תְּאוּמִים,
תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וְתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, בְּחֻדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, לְעַם
הַשְּׁלִישִׁי, בְּדִרְגוֹת שְׁלִישִׁיּוֹת, תּוֹרָה מְשֻׁלֶּשֶׁת – תּוֹרָה נְבִיאִים וְכַתּוּבִים.
וְהַכֹּהֵן אֶחָד.

בְּחֻדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. פָּרָשָׁה זוֹ בְּפָסוּק זֶה פָּרְשׂוּ אוֹתָהּ לְמַעְלָה. שָׁנָה
רַבִּי חֵיִיא, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, כְּנִסּ אוֹתָם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת זֶרַע יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁגִּיחַ בָּהֶם בְּכֹלֶם, וְלֹא מִצָּא בְּכָל
זֶרַע יִשְׂרָאֵל פְּסוּל, אֲלֵא כֹלֶם זֶרַע קֹדֶשׁ, כֹּלֶם בְּנֵי אֲמָת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה: עֲכָשׁוּ אֲנִי רוּצָה לְתַת
תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִשָּׁךְ אוֹתָם בְּאֵהָבָה שֶׁל אָבוֹת, בְּאֵהָבָה
שֶׁאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָם וּבְאוֹתוֹת שֶׁעָשִׂיתִי לָהֶם, וְאַתָּה תִּהְיֶה לִי שְׁלִיחַ
וְהָשִׁב הַדְּבָרִים הַלְלוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּךָּ אָמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה: בְּדַבָּר זֶה תִּהְיֶה לִי שְׁלִיחַ נֶאֱמַן לְמִשָּׁךְ אֶת
יִשְׂרָאֵל אַחֲרַי.

וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו ה' מִן הַהָר וְגו'. וּמִשָּׁה עָלָה
אֶל הָאֱלֹהִים – לְמָקוֹם שֶׁפְּרוּשׁוֹת כְּנָפֵי הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(שם יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וְגו'.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּל זְמַן שֶׁחֲקִיקוֹת הַמֶּלֶךְ הֶעֱלִיּוֹן מִתִּישְׁרוֹת
בְּמִקְוֶה, כֹּל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׁמְחָה וְכֹל הַמַּעֲשִׂים מִתִּישְׁרִים עַל
קִיּוּמָם, (מִ כֹּל הַמַּעֲשִׂים הַמִּתִּישְׁרִים עַל קִיּוּמָם) כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לד) אֶת מַעֲשֵׂה
ה' כִּי נִוְרָא הוּא. מַה זֶה כִּי נִוְרָא הוּא? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁלֵמוֹת הַכֹּל,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים י) הָאֵל הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא. מַה זֶה וְהַנּוֹרָא? זֶה
יַעֲקֹב. וְכַתּוּב (בְּרַאשִׁית כח) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, כְּתַרְגוּמוֹ – אָדָם שָׁלֵם. שָׁלֵם
בְּכֹל. כִּךָּ כֹּל מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵמִים בְּשִׁלְמוֹת בְּקִיּוּם שָׁלֵם.
שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי עוֹמֵד לְפָנָיו רַבִּי יְהוּדָה הִזְקֵן
וְשָׁאֲלֵתִי אוֹתוֹ עַל מַה שֶׁכַּתּוּב (שם כח) וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נּוֹרָא

וגו'. מַה רָאָה שְׁאָמַר שֶׁהוּא נוֹרָא? אָמַר לִי, רָאָה שְׁלֵמוֹת הָאֲמוּנָה
הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיְתָה מְצוּיָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם כְּמוֹ שְׁלֵמַעְלָה, וּבְכָל מְקוֹם
שֶׁמְצוּיָה שְׁלֵמוֹת נִקְרָא נוֹרָא.

אָמַרְתִּי לוֹ, אִם כֵּן, לָמָּה תִּרְגְּמוּ פָּחַד וְלֹא שְׁלֵם? אָמַר לִי, אֵין
פָּחַד אֲלָא בְּמְקוֹם שֶׁמְצוּיָה שְׁלֵמוֹת, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁמְצוּיָה
שְׁלֵמוֹת נִקְרָא נוֹרָא, שְׁכַתוֹב (תהלים לד) יִרְאוּ אֶת ה' קְדָשׁוֹ כִּי אֵין
מַחְסוֹר לִירְאוֹ. מִמִּשְׁמַע שְׁאָמַר כִּי אֵין מַחְסוֹר - בְּמְקוֹם שְׁאֵין
מַחְסוֹר מְצוּיָה שְׁלֵמוֹת.

שְׁנִינּוּ, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֵד - אָמַר רַבִּי יוֹסִי, זֶהוּ מֹשֶׁה, שְׁכַתוֹב
וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו - זֶהוּ אֶהְרֹן,
שְׁכַתוֹב (ויקרא טז) וּמֵלֵא חַפְנָיו קִטְרֵת סַמִּים דְּקָה. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה
- זֶה אֵילִיָּהוּ, שְׁכַתוֹב (מלכים א-יז) אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי
אִם לִפִּי דְבָרִי. מִי הִקִּים כָּל אֲפִסֵּי אֶרֶץ - זֶהוּ אַבְרָהָם, שְׁכַתוֹב בּוֹ
(בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם. אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם,
אֲלָא בְּאַבְרָהָם.

הוּא שָׁנָה אֶת זֶה, וְהוּא אָמַר. מִי עָלָה שָׁמַיִם - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׁכַתוֹב בּוֹ (תהלים מז) עָלָה אֱלֹהִים בְּתִרוּעָה. (מִי עָלָה, תַּקֵּן בְּסוּד
אֶת הָאוֹר. אָמֵן בְּתִרוּעָה. וַיֵּרֵד, בְּסוּד וַיִּבְדֵּל. הַבְּדִילוֹ לוֹ אֱלֹהִים בְּתִרוּעָה) מִי אָסַף רוּחַ
בְּחַפְנָיו - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוֹב (איוב יב) אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל
חַי וְגו'. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוֹב בּוֹ
(שם כו) צוֹרֵר מַיִם בְּעַבְיּוֹ. מִי הִקִּים כָּל אֲפִסֵּי אֶרֶץ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׁכַתוֹב בּוֹ (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. עוֹד
אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֵד וְגו' - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבְּעָה קְשָׁרֵי הָעוֹלָם -
אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם וְעָפָר.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, נִרְאִים דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי שְׁלֵא מִתְקִימִים. כְּשֶׁהִגִּיעוּ
הַדְּבָרִים הֵלְלוּ אֶל רַבִּי שְׁמַעוֹן, הִנִּיחַ יָדוֹ בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי
וּבִרְכוּ, וְאָמַר, יְפֹה אִמְרַתְּ וְכַף זֶה. אָמַר לוֹ, מִנֵּיִן לָךְ? אָמַר לוֹ, כֵּן
לְמִדְתִּי מֵאֲבִי שֶׁהִיא אוֹמֵר מִשְׁמוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סְבָא.

יוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשַׁעַר שֶׁל צְפוּרִי. אָמַר לוֹ רַבִּי יִיסָא,
זֶה שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֵד - פַּעַם אַחַת אָמַר זֶה
מֹשֶׁה, אַחַר כֵּן אָמַר זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַחַר כֵּן אָמַר אֵלּוֹ אַרְבְּעָה
קְשָׁרִים, אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעָפָר, וְרִאִיתִי שְׁמוֹרְנִי בִּרְכוּ?

אמר לו, ודאי שיפה אמר, וכך הוא, והכל דבר אחד, וכל הדברים התקיימו בקדוש ברוך הוא, וכלם עולים במשקל אחד. התרגש רבי ייסא בדברי רבי שמעון ואמר, ודאי כך זה, וכך למדנו משם מורנו בפעם אחרת. והכל יפה. (אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם, שכתוב (תהלים פט) כי אמרתי עולם חסד יבנה. אבל) **אבל** סוף הפתוב מהו אומר? שכתוב מה שמו ומה שם בנו כי תדע. מה שמו מילא, מה זה מה שם בנו? אמר לו, סוד הדבר הרי למדתי לרבי אלעזר בני. אמר לו, יאמר לו מורי, שהרי בחלומי שאלתי לפני מורי דבר זה, ואמר לי ושכחתי אותו. אמר לו, אם אמר – תזכר? אמר לו, ודאי, שהרי מה שלמדתי לפני מורי, יום זה נזכרתי.

אמר לו, סוד הדבר – הינו שכתוב (שמות ו) בני בכרי ישראל, וכתוב ישראל אשר בך אתפאר. ובסוד עליון, וזה נקרא בנו. אמר, תנוח דעתו של מורי, שהרי סוד זה ידעתי. בין כך לא נזכר רבי ייסא, חלשה דעתו והלך לביתו. נרדם. הראו לו בחלום ספר אגדה אחד שהיה כתוב בו חכמה ותפארת במקדשו.

התעורר והלך אל רבי שמעון. נשק ידו ואמר, כך ראיתי בחלום. פעם אחרת ראיתי בחלום ספר אגדה אחד שהראו לפני, והיה כתוב בו חכמה ותפארת במקדשו, חכמה למעלה, תפארת למטה, במקדשו אליהם. וכך ראיתי בחלום פעם אחת וכך מצאתי בפני. אמר לו רבי שמעון, עד עכשו אתה תינוק להכנס בין קוצרי השדה, והרי הכל הראו לך. וזהו שכתוב מה שמו ומה שם בנו כי תדע. חכמה שמו, תפארת בנו.

ומשה עלה אל האלהים. אשרי חלקו של משה שזכה לכבוד זה שהתורה העידה בשבילו כך. (שנה רבי יהודה) בא וראה מה בין משה לשאר בני העולם. שאר בני העולם, כשעולים – עולים לעשר, עולים לגדלה, עולים למלכות. אבל במשה, כשעולה, מה כתוב? ומשה עלה אל האלהים. אשרי חלקו!

רבי יוסי אמר, מכאן אמרו החברים, הבא לטהר מסייעין אותו, שכתוב ומשה עלה אל האלהים. מה כתוב אחריו? ויקרא אליו ה'. שמי שרוצה להתקרב, מקרבים אותו.

ויקרא אליו מלאך ה' מן הַהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְגו'. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁפֹּן חֲצִרֶיךָ. אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בּוֹ וְקָרַב אוֹתוֹ לְשֵׁרוֹת בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַקְּדוֹשׁ, שֶׁכֵּל מִי שֶׁהוּא הִתְרַצָּה בּוֹ לְעִבּוֹדָתוֹ, רְשׁוּם הוּא מְרֻשׁוּמִים שְׁלֹמְעֵלָה לְדַעַת, שֶׁהָרִי הוּא נִבְחָר מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן לְשֵׁרוֹת בְּמִדּוּרוֹ, וְכֹל מִי שֶׁנִּמְצָא בּוֹ אוֹתוֹ הָרֻשָּׁם, עוֹבֵר בְּכֹל הַשְּׁעָרִים שְׁלֹמְעֵלָה וְאִין מוֹחָה בְּיָדוֹ.

רבי יהודה אָמַר, אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁעָלִיו כְּתוּב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב, וְכָתוּב (שמות ב) וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל, (שם כד) וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבָדוֹ אֶל ה' וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ. כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב – אֱלוֹ הַנְּקֻבּוֹת. וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל – אֱלוֹ הַזְּכָרִים.

רבי שמעון אָמַר, כֹּה תֹאמַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כֹּה תִבְרַכּוּ. וְכָתוּב וַחֲסִידֶיךָ יִבְרַכּוּכָהּ, כְּלוּמַר יִבְרַכּוּ כֹה. כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב – בְּאַמִּירָה, וְהֵינּוּ מִצַּד הַדִּין. וְתִגִּיד לְבֵית יִשְׂרָאֵל – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ה) וַיִּגַּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ. וְכָתוּב (שם כו) הַגְּדַתִּי הַיּוֹם לְה' אֱלֹהֶיךָ. לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל – הַזְּכָרִים, שֶׁבָאוּ מִצַּד הַרְחָמִים.

אמר רַבִּי יִצְחָק, הוֹאִיל וּבֵאֵנוּ לְזֶה, מַה זֶה הַגְּדַתִּי הַיּוֹם לְה' אֱלֹהֶיךָ? לְה' אֱלֹהֵינוּ הָיָה צָרֶיךָ לְהִיטֹט! אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְכִי רַק בְּלִבְדוֹ הוּא, וְהָרִי כְּתוּב (שם ח) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֶךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְגו', (שם ט) אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ, (שם י) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא, וְכֹלָם כֶּךָ?

אף כֶּךָ שְׁנִינוּ, כֹּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דּוֹמָה כְּמִי שֵׁישׁ לוֹ אֱלוֹהַּ, וְכֹל הַדָּר בְּחוּצָה לְאֶרֶץ דּוֹמָה כְּמִי שֵׁאִין לוֹ אֱלוֹהַּ. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַזֶּרַע הַקְּדוֹשׁ עוֹלָה לְאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְשִׁכִּינָה יוֹשֶׁבֶת בְּמִקְוָמָה, וְזֶה בְּזֶה תְלוּי. וּמֹשֶׁה לֹא אָמַר אֱלֹהֶיךָ אֶלָּא לְאוֹתָם שֶׁהִיוּ עֲתִידִים לְהַכְנִס לְאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה וּלְקַבֵּל פָּנֵי שְׁכִינָה. וּמַה שֶׁלֹּא אָמַר אֱלֹהֵינוּ, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי מֹשֶׁה לֹא זָכָה לְהַכְנִס לְאֶרֶץ, וְלָכֵן אֱלֹהֶיךָ וְדָאֵי בְּכֹל מְקוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם הָיוּ עֲתִידִים לְהַכְנִס לְשָׁם.

אמר לוֹ, וְדָאֵי כֶּךָ הוּא. אֲבָל כְּאֵן כְּתוּב (שם כו) וּבָאתְ אֶל הַכְּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הֵהֵם וְאִמְרַתְ אֲלֵיו הַגְּדַתִּי הַיּוֹם לְה' אֱלֹהֶיךָ, וְהָרִי הֵם בְּאֶרֶץ שׁוֹרִים. מַה הַטַּעַם אֱלֹהֶיךָ וְלֹא אֱלֹהֵינוּ? אֶלָּא הֵם רְצוּ לְהִרְאוֹת וּלְהַזְדוּת שֶׁבְּגִלָּל הַחֲסֵד הָעֲלִיּוֹן זָכוּ לְכֹל זֶה וְשָׁרוּ בְּאֶרֶץ

וּנְכַנְסִים לְאוֹתָהּ אֶרֶץ וְעָשָׂה עִמָּהֶם כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת, וּמִשׁוֹם כִּף הָיָה
אוֹמְרִים דְּבָרִים אֱלֹהִים לְכַהֵן (ולא לְאָדָם אַחֵר), שְׁכַתוֹב הַגְּדָתִי הַיּוֹם לְהַ'
אֱלֹהֵיךָ, (וְכָךְ הוּא וּדְאִי) מִשׁוֹם שָׁבָא מִצַּד הַחֶסֶד.

כַּהֵן תֹּאמַר לְבֵית יַעֲקֹב - לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָאוֹי לָהֶם. וְתִגִּיד לְבְנֵי
יִשְׂרָאֵל - בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁלָם שְׂרָאוֹי לָהֶם, שֶׁהָרִי יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל
שְׁתֵּי דְרָגוֹת עָלוּ, וּבְדִרְגָה אַחַת עוֹלָיִם. אֲלֵא יִשְׂרָאֵל שְׁלָמוֹת הַכֹּל
נִקְרָא. וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, לְהִרְאוֹת חֲכָמָה וּלְדַבֵּר בְּרוּחַ חֲכָמָה טוֹב
וְאַמֶּת שֶׁעָשָׂה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוֹב וַיַּגִּד לָכֶם אֶת בְּרִיתוֹ.

שְׁנֵינֵנו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, פַּעַם אַחַת הָיִיתִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְהָיָה עִמִּי רַבִּי
חִיָּא בְּנִי. עַד שֶׁהֵינּוּ הוֹלְכִים, מְצֵאתִי אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה לוֹקֵט
בְּשֵׂדָה עֹשְׁבִים לְרִפּוּאָה. קָרַבְתִּי אֵלָיו וְאָמַרְתִּי לוֹ: בֶּן אָדָם, כָּל
הַאֲגָדוֹת הַקְּשׁוּרוֹת הִלְלוּ שֶׁל הָעֹשְׁבִים לְמָה? לֹא הָרִים רָאִשׁוֹ וְלֹא
אָמַר דְּבַר. חֲזַרְתִּי פַּעַם נוֹסֶפֶת וְאָמַרְתִּי אֶת זֶה - וְלֹא אָמַר דְּבַר. אָמַרְתִּי
לְרַבִּי חִיָּא בְּנִי: אוֹ שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה אֶזְנִיו אֶטוּמוֹת, אוֹ שׁוֹטָה, אוֹ חֲכָם.
יִשְׁבְּתִי אֶצְלוֹ. אַחֵר כִּף לִקֵּט אוֹתָם עֹשְׁבִים, וְאַחַז אוֹתָם וְכִסָּה עֲלֵיהֶם
בְּעֲלֵי גִפְן.

אָמַר לָנוּ: אֲנִי רָאִיתִי שְׂאֵתָם יְהוּדִים, וְעַל הַיְהוּדִים אוֹמְרִים שֶׁהֵם
חֲכָמִים. אִם לֹא הָיִיתִי חָס עֲלֵיכֶם, עֲכָשׁוּ תַהֲיוּ מְרַחֲקִים מִבְּנֵי
אָדָם כְּמוֹ הַמְּצַרְעַה הַזֶּה שֶׁמְרַחֲקִים אוֹתוֹ מִהַכֹּל, שֶׁהָרִי אֲנִי רוֹאֶה
שְׂרִיחַ שֶׁל עֹשֵׁב אֶחָד שֶׁהָיָה קָרוֹב אֵלֵיכֶם נִכְנָס בְּגוֹפְכֶם, וְתַהֲיוּ
מְרַחֲקִים שֶׁלְשָׁה יָמִים, אֲלֵא אֶכְלוּ שׁוּמֵי הַבֵּר הִלְלוּ וְתַתְּרַפְּאוּ.

אֲכַלְנוּ מֵהֶם, שֶׁהָיוּ מְצוּיִים שָׁם, וְנִרְדַּמְנוּ וְנִקְשַׁרְנוּ בְזַעַח עַד זְמַן רַב.
אַחֵר כִּף הַתְּעוֹרְרָנוּ. אָמַר לָנוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ: עֲכָשׁוּ אֱלֹהֵיכֶם
עִמָּכֶם שֶׁמְצֵאתֶם אוֹתִי, שֶׁהָרִי רִפּוּאֵת גּוֹפְכֶם עַל יְדֵי נְשִׁלְמָה.

עַד שֶׁהֵינּוּ הוֹלְכִים, אָמַר לָנוּ: כָּל אָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּר עִם אָדָם אַחֵר
כְּפִי דְרָכָיו. שֶׁהָרִי לְנִקְבָה כְּפִי דְרָכָה, לְאִישׁ כְּפִי דְרָכָיו, וְלַגְּבֹר
שְׁבַגְבָרִים כְּפִי דְרָכָיו. אָמַרְתִּי לְרַבִּי חִיָּא בְּנִי, זֶהוּ שְׁכַתוֹב כַּהֵן תֹּאמַר
לְבֵית יַעֲקֹב וְתִגִּיד לְבֵית יִשְׂרָאֵל. (כַּהֵן תֹּאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָאוֹי לָהֶם.
וְתִגִּיד וְתִגִּיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁלָם שְׂרָאוֹי לָהֶם, שֶׁהָרִי יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵם
וּבְדִרְגָה אַחַת עוֹלָיִם, אֲלֵא יִשְׂרָאֵל שְׁלָמוֹת הַכֹּל נִקְרָא).

אָמַר לָנוּ: רְאִיתֶם שְׁלֵא הִרְמַתִּי רֵאשִׁי וְלֹא דִבַּרְתִּי עִמָּכֶם, מִשּׁוּם שְׂאֵבִי הָיָה חֲכָם הָעֹשֶׂשְׁבִים מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, וְלִמְדַתִּי מֵאֲבֵי דְרָכֵי כָּל הָעֹשֶׂשְׁבִים שְׁבָהֶם אַמֶּת, וְאֲנִי בְּכָל הַשָּׁנָה מְדוֹרֵי בִינֵיהֶם.

וְהֵעֵשֶׁב הַזֶּה שָׁרְאִיתֶם שְׁכַסִּיתִי אוֹתוֹ בְּעֲלֵי הַגֶּפֶן הַלָּלוּ – בְּבִיתִי יֵשׁ מְקוֹם אֶחָד, וְהוּא לְצַד צָפוֹן, וּבְאוֹתוֹ מְקוֹם נְעוּץ רַחִים אֶחָד, וּמֵהָעֵין שֶׁל אוֹתוֹ רַחִים יוֹצֵא אִישׁ אֶחָד עִם שְׁנֵי רֵאשִׁים וְחָרֵב שְׁנוֹנָה בִּידוֹ, וּבְכָל יוֹם הוּא מְצַעַר אוֹתָנוּ, וְאֲנִי לְקַטְתִּי אֶת הָעֵשֶׁב הַזֶּה, וְלָכוּ אַחֲרַי וְתָרָאוּ אֶת כַּחוֹ שֶׁל הָעֵשֶׁב הַזֶּה וּמֵה שְׁאֵלוֹהָ הָעֲלִיּוֹן גְּלָהּ בְּעוֹלָם, וְאִין מִי שִׂידַע דְרָכָיו בְּכָל.

הַלְכָנוּ אַחֲרָיו. עַד שֶׁהֵינּוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ, הַתְּכוּפָף לְנֶקֶב אֶחָד בְּעֶפֶר, וְשֵׁם מְאוֹתוֹ הָעֵשֶׁב בְּנֶקֶב. יֹצֵא נַחֵשׁ אֶחָד וְרֵאשׁוֹ גְּדוֹל. לְקַח חֶבֶל (סוּדָר) אֶחָד וְקָשֶׁר אוֹתוֹ כְּמוֹ גְּדֵי אֶחָד. פְּחַדְנּוּ. אָמַר לָנוּ: לָכוּ אַחֲרַי.

עַד שֶׁהִגַּעְנוּ לְבֵיתוֹ, רְאִינוּ אוֹתוֹ מְקוֹם בַּחֲשֵׁכָה אַחַר כַּתֵּל אֶחָד. לְקַח יָרֵךְ אֶחָד וְהִדְלִיק אֵשׁ סָבִיב אוֹתוֹ מְקוֹם הָרַחִים. אָמַר לָנוּ: מִמֵּה שֶׁתָּרָאוּ – לֹא תִפְחָדוּ וְלֹא תִדְבְּרוּ דָבָר.

בֵּין כִּךְ הִתִּיר אֶת הַנְּחָשׁ מִקְשָׁרָיו, וְכַתֵּשׁ בְּמִכְתָּשֶׁת מְאוֹתוֹ הָעֵשֶׁב וְשֵׁם בְּרֵאשׁ הַנְּחָשׁ. נִכְנַס הַנְּחָשׁ בְּאוֹתוֹ עֵין הָרַחִים, וְשָׁמַעְנוּ קוֹל שֶׁכָּל הַמְּקוֹם הִזְדַּעְזַע. רְצִינוּ לְצַאת, אָחִז בְּיַדֵּינוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר: אֵל תִּפְחָדוּ, קִרְבוּ אֵלַי.

בֵּין כִּךְ יֹצֵא הַנְּחָשׁ שׁוֹתֵת דָּם. לְקַח אוֹתוֹ הָאִישׁ מְאוֹתוֹ הָעֵשֶׁב וְשֵׁם בְּרֵאשׁוֹ כְּבַתְחָלָה. נִכְנַס לְאוֹתוֹ עֵין הָרַחִים. לְשַׁעָה קִטְנָה רְאִינוּ שִׁצָּא מְאוֹתוֹ הָעֵין אִישׁ אֶחָד עִם שְׁנֵי רֵאשִׁים וְנַחֵשׁ שְׂרוּי סָבִיב צְוָארוֹ. נִכְנַס לְאוֹתוֹ עֵין הָרַחִים וְיֹצֵא שְׁלֵשׁ פְּעָמִים. וְהוּא אָמַר: זְקִיטָא זְקִיטָא (מִין שְׂרִי)! אוֹי לְאִמּוֹ שֶׁהוֹבִילָה אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מְקוֹם!

בֵּין כִּךְ נִעְקַר הָרַחִים מִמְּקוֹמוֹ, וְיֹצֵאוּ הָאִישׁ וְהַנְּחָשׁ, וְנִפְלוּ וּמֵתוּ שְׁנֵיהֶם. וְאֲנוּ פְּחַדְנּוּ מְאֹד. אָמַר לָנוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ: זֶהוּ כַּחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ עֹשֶׁב שְׂאֵנִי לְקַטְתִּי לְפָנֶיכֶם, וְלָכֵן לֹא דִבַּרְתִּי עִמָּכֶם וְלֹא הִרְמַתִּי רֵאשִׁי בְּשַׁעָה שֶׁקִּרְבַתֶּם אֵלַי.

אָמַר לָנוּ: אֵלּוּ יָדַעוּ בְּנֵי אָדָם חֲכָמָה, שֶׁכָּל מֵה שְׁנִטַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְץ וְכַח כָּל מֵה שְׁנִמְצָא בְּעוֹלָם, יָדַעוּ אֶת כַּח רְבוֹנָם

בְּחֻמְתּוֹ הַרְבֵּה. אֲבָל לֹא הִסְתִּיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֻמָּה זוּ מִבְּנֵי אָדָם, אֲלֵא כְּדֵי שְׁלֹא יִסְטוּ מִדְּרָכָיו וְלֹא יִבְטְחוּ בְּאוֹתָהּ חֻמָּה וַיִּשְׁכְּחוּ אוֹתוֹ.

בְּשִׁבְאַתִּי וְאָמַרְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, וְדַאי שְׁחַכְּם הִיָּה. וּבֵא רֵאָה, אֵינְ עֹשֶׂב וְעֹשֶׂב שְׁנוּלֵד בְּאַרְץ שְׁלֹא הִיָּתָה בּוֹ חֻמָּה רַבָּה וְכַחוּ בַּשָּׁמַיִם רַב. בֵּא וְרֵאָה מִן הָאָזוּב, שְׁבָכָל מְקוֹם שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטֹהַר אֶת הָאָדָם, הוּא נְטֹהַר בְּאָזוּב. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂחֵתְעוֹרֵר כְּחוּ שְׁלִמְעֵלָה שְׁנִפְקָד עָלָיו, שְׁהָרִי כְּשִׁמְתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הִכַּח שְׁנִפְקָד עָלָיו, הוּא מְבַעַר רוּחַ הַטְּמָאָה וְנְטֹהַר הָאָדָם. וְעָלֶיךָ אָנִי אוֹמֵר, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׁהַצִּילְךָ!

אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְּפֵי נְשָׂרִים. מָה זֶה כַּנְּפֵי יִשְׂרָאֵל? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרַחֲמִים, שְׁכַתוּב (דְּבָרִים ל"ב) כְּנִשְׂר יַעִיר קִנּוּ וְגו'. וְהִינּוּ סוּד הַכְּתוּב שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דֶּרֶךְ הַנְּשָׂר בַּשָּׁמַיִם. מָה זֶה בַּשָּׁמַיִם? בְּרַחֲמִים. מָה הַנְּשָׂר נִמְצָא בְּרַחֲמִים עַל בְּנֵי וְדִין לְאַחֲרִים – כֶּךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּרַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, וּבְדִין אֶל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

רַבִּי אֶלְעָזָר הִיָּה הוֹלֵךְ מִקְפּוֹטְקִיָּא לְלוּד, וְהָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא. קָמוּ בְּאוֹר, כְּשֶׁהָאִיר הַיּוֹם, וְהָיוּ הוֹלְכִים. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, רְאִיתִי אֶת הַפְּסוּקָה הַזֶּה שְׁכַתוּב (יחזקאל א') וּפְנֵי אַרְיָה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמֵאוֹל לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן. הָרִי אַרְיָה בְּיָמִין, שׁוֹר מִשְּׂמֵאל. נֶשֶׁר בְּאַיִזָּה מְקוֹם מְקוֹמוֹ?

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּמְקוֹם (שְׁעֵיבָב) שְׁהִיוֹנֵק שְׂרוּי. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁנִשְׂר נִמְצָא בְּכָל – רַחֲמִים לְבְנָיו, וְדִין אֶל אַחֲרִים. כֶּךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – מוֹבִיל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, וּבְדִין אֶל אַחֲרִים, שְׁכַתוּב וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְּפֵי נְשָׂרִים, וְכַתוּב כְּנִשְׂר יַעִיר קִנּוּ.

מִנִּין לָנוּ שְׁנִשְׂר נִקְרָא רַחֲמִים? שְׁכַתוּב (מְשִׁלִּי ל') דֶּרֶךְ הַנְּשָׂר בַּשָּׁמַיִם. בַּשָּׁמַיִם מִמָּשׁ. וְלָכֵן אַרְיָה לְיָמִין, שׁוֹר לְשְׂמֵאל, נֶשֶׁר בֵּינֵיהֶם, וְאוֹחֵז אוֹתָם. אָדָם כּוֹלֵל אֶת כָּלָם, וְהַכֵּל נִכְלָלוּ בּוֹ, שְׁכַתוּב וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶף דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. רַבִּי אֲבָא פְתַח, (שִׁיר ח') אַחֲוֹת לָנוּ קִטְנָה וְשִׁדִּים אֵינְ לָהּ מָה נַעֲשֶׂה לְאַחֲוֹתָנוּ בַיּוֹם שְׁיִדְבֵר בָּהּ. אַחֲוֹת לָנוּ קִטְנָה – זוֹ כְּנִסְתַּ יִּשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאת אַחֲוֹת לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְשִׁדִּים

אין לה – הינו ששנינו, בשעה שקרבו ישראל להר סיני, לא היה בהם זכיות ומעשים טובים להגן עליהם, שכתוב וּשְׁדִים אֵין לָהּ, שהרי הם התקוּן והיפּי שֶׁל הָאִשָּׁה, ואֵין יפּי שֶׁל אִשָּׁה אֵלָּא הֵם. מֵה נַעֲשֶׂה לְאַחֲתָנוּ – מֵה יַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה בְּשֶׁעַה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְגַּלֶּה בְּהַר סִינִי לְדַבֵּר אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְתִפְרַח מֵהֶם נִשְׁמָתָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁקָּרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינִי בְּאוֹתוֹ לִילָה וּנְשַׁלְמוּ, שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁלֹּא הִזְדוּגוּ לְנִשְׁוֹתֵיהֶם, בָּאוּ מִלְּאָכִים עֲלִיוֹנִים וְקָבְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲוָה. אוֹתָם מִלְּאָכִים לְמַעַלָּה, וְיִשְׂרָאֵל מִלְּאָכִים מִלְּמַטָּה. הֵם מְקַדְּשִׁים אֶת הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן לְמַעַלָּה, וְיִשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים אֶת הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן לְמַטָּה.

וְהַתְּעַבְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְעִים כְּתָרִים בְּאוֹתוֹ לִילָה, וּמִלְּאָכִים עֲלִיוֹנִים הָיוּ אוֹמְרִים, אַחֲוֹת לָנוּ קִטְנָה וּשְׁדִים אֵין לָהּ, שְׂאֵין בְּהֶם זְכוּיּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מֵה נַעֲשֶׂה לְאַחֲוֹתָנוּ? כְּלוֹמֵר, מֵה כְּבוֹד וּגְדֻלָּה נַעֲשֶׂה לְאַחֲוֹתָנוּ זֶה בַּיּוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְגַּלֶּה בְּהַר סִינִי לְתַתּ לָהֶם תּוֹרָה?

(וְיָהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי). כְּתוּב הָיוּ נִכְנָיִם לְשִׁלֶּשֶׁת יָמִים אֶל תִּגְשׁוּ אֶל אִשָּׁה, וְהִינוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשֶׁעַה שֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַגְלוֹת בְּהַר סִינִי, קָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכֹל הַפְּמִלְיָה שְׁלוֹ וְאָמַר לָהֶם: עַכְשָׁו יִשְׂרָאֵל תִּינּוֹקוֹת שְׂאֵינָם יוֹדְעִים אֶת הַנְּהַגוֹתַי, וְאֲנִי רוֹצֶה לְהַתְּגַלּוֹת עֲלֵיהֶם. אִם אֶתְגַּלֶּה אֲלֵיהֶם בְּכַח הַגְּבוּרָה – לֹא יוּכְלוּ לְסַבֵּל. אֲבָל אֶתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים וְיִקְבְּלוּ אֶת הַנְּהַגוֹתַי. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְיָהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְדַאי, שֶׁהוּא רַחֲמִים. מִנַּיִן לָנוּ? שֶׁכְּתוּב (שְׁמוּאֵל-ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ.

וּבְזָה הַתְּגַלָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. הַקְּדִים לָהֶם רַחֲמִים בְּתַחֲלָה, וְאַחַר נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה מִצַּד הַגְּבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁכָּךְ רְאוּי לָהֶם, שֶׁבְּגִלְל כָּךְ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל.

בְּהִיוֹת הַבִּקְר, שֶׁכְּתוּב (שֵׁם כג) בִּקְר לֹא עֲבוֹת. הָרִי אִם הָיָה עֲבוֹת, אִזּוּ נִמְצְאוּ קְדָרוֹת וְלֹא הַתְּגַלָּה חֶסֶד. וּמִתִּי מִתְּגַלָּה חֶסֶד? בְּבִקְר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרַאשִׁית מד) הַבִּקְר אוֹר. שֶׁכְּשֶׁמְאִיר הַבִּקְר, נִמְצָא חֶסֶד בְּעוֹלָם וְהַדִּינִים עוֹבְרִים. וּבְזָמַן שֶׁלֹּא מְאִיר הַבִּקְר, הַדִּינִים עַד אִזּוּ לֹא עוֹבְרִים, שֶׁכְּתוּב (אִיּוֹב לח) בְּרֵן יַחַד כִּכְבִּי בִּקְר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. כִּיּוֹן שֶׁעָבְרוּ אוֹתָם כּוֹכְבִים וּמְאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה כְּתוּב

בקר לא עבות, וחס"ד מתעורר בעולם התחתון. באותה שעה כתוב בהיות הבקר. וכיון שעברו הפוכבים, נמצא הבקר. (כשהתעורר הבקר, דינים לא נמצאו).

אמר רבי יוסי, בהיות הבקר התחיל הקדוש ברוך הוא להתגלות ביהר סיני. שנינו בהיות הבקר - כשהתעוררה זכותו של אברהם שכתוב בו (בראשית יט) וישכם אברהם בבקר. ויהי קלת וברקים. אמר רבי אבא, קלת כתוב חסר. שני קולות שחזרו להיות אחד. זה יוצא מזה. רוח ממים, ומים מרוח. שנים שהם אחד, ואחד שהוא שנים.

אמר רבי יוסי, קלת אחד, והוא קול גדול חזק שאינו פוסק לעולמים, הוא שכתוב בו קול גדול ולא יסף, שהרי שאר הקולות פוסקים, ששנינו, בארבע תקופות בשנה הקול נפסק, ואז הדינים מתעוררים בעולם, וקול זה שכולל בו את שאר הקולות, לא נפסק לעולמים ולא עובר מקיום שלם והחזק שלו. שנינו, קול זה קול של הקולות, קול שכולל את כל שאר הקולות.

אמר רבי יהודה, אין קול אלא מצד רוח ומים ואש, ובקול (והכל) עושה קול, ונכלל זה בזה, ועל זה כתוב קלת וברקים. אמר רבי יוסי, הינו מה שכתוב (תהלים קלה) ברקים למטר עשה. שלהבת בעטרות, קשר של רחמים בחבה, שלא (שוקעת) מצויים.

שנינו, רבי יהודה אומר, בצד הגבורה נתנה התורה. אמר רבי יוסי, אם כך, היא היתה בצד שמאל? אמר לו, התורה לימין, שכתוב (דברים לג) מימינו אש דת למו, וכתוב ימין ה' נאדרי בכח וגו'. מצאנו שמאל שהחזר לימין, וימין לשמאל. הרי גבורה לשמאל (לימין).

וענן כבד על החר וגו' - ענן חזק ששקוע במקומו, שלא לוקח. וקל שפר חזק מאד - מתוך הענן החזק היה יוצא אותו הקול, כמו שנאמר (דברים ה) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך.

אמר רבי יהודה, שלש חשכים היו, שכתוב חשך ענן וערפל. ואותו קול היה יוצא פנימי מכלם. אמר רבי יוסי, הפנימי של הכל היה, שבו כתוב קול גדול ולא יסף.

אמר רבי אבא, כתוב וכל העם ראים את הקולות. ראים? שומעים היה צריך להיות! אלא כך שנינו, אותם קולות היו נחלקים

באותו חֶשֶׁךְ וְעָנָן וְעָרְפֶל וְנִרְאִים בָּהֶם כְּמוֹ שֶׁנִּרְאָה גּוֹף, וְרוֹאִים מֵהַ שְׂרׁוּאִים, וְשׁוֹמְעִים מֵהַ שְׁשׁוֹמְעִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ חֶשֶׁךְ וְעָרְפֶל וְעָנָן, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ מִרְאָה שֶׁהֵיוּ רוֹאִים, הֵיוּ מְאִירִים בְּאוֹר עֲלִיוֹן, וְיִוְדְעִים מֵהַ שֶׁלֹּא יָדְעוּ דְּרוֹת אַחֲרוֹנִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרֵיהֶם.

וּבְרָם הֵיוּ רוֹאִים פָּנִים בְּפָנִים, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב פָּנִים בְּפָנִים דְּבַר ה' עִמָּכֶם. וּמֵהַ הֵיוּ רוֹאִים? שָׁנָה רַבִּי יוֹסִי, מִהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת, שֶׁלֹּא הָיָה קוֹל, שֶׁלֹּא הָיָה מְאִיר בְּאוֹר, שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בּוֹ כָּל הַגְּנָזִים, וְכָל הַנְּסֻתָּרִים, וְכָל הַדְּרוֹת שֶׁיֵּבֵאוּ עַד מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. וּמִשׁוֹם כֵּן כְּתוּב וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת. רֹאִים – רֹאִיָּה מִמֶּשׁ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעַם רֹאִים, רֹאִים – כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, שֶׁרָאוּ מִהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת מֵהַ שֶׁלֹּא רָאוּ דְּרוֹת אַחֲרוֹנִים אַחֲרֵיהֶם. אֶת הַקּוֹלֹת – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו ו) וְאָרָא אֶת ה'. וְאָרָא ה' לֹא כְּתוּב, אֶלֶּא אֶת ה'. אִף כָּאֵן, וְכָל הָעַם רֹאִים הַקּוֹלֹת לֹא נֶאֱמַר, אֶלֶּא אֶת הַקּוֹלֹת.

כְּמוֹ זֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. שֶׁהָרִי הָאֵתִים שֶׁבִּתְּוֹרָה נִתְּנוּ כְּדִי לְהַסְתַּכֵּל בִּתְּוֹרָה (בַּחֲכָמָה). כְּבֹד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. (משלי ג) כְּבֹד אֶת ה' מֵהוֹנָדָה. וְכֻלָּם לְהַכְּלִיל בָּהֶם דְּבַר אַחֵר. אִף כֵּאֵן אֶת הַקּוֹלֹת – לְרִבּוֹת אוֹתוֹ קוֹל אַחֵר לְמִטָּה, שֶׁכּוֹנֵס אוֹתָם אֵלָיו מֵהַ שְׁיֹצֵא מֵהֶם, שֶׁבּוֹ רוֹאִים וּמִסְתַּכְּלִים בַּחֲכָמָה עֲלִיוֹנָה כָּל הַגְּנָזִים הָעֲלִיוֹנִים וְכָל הַסּוּדוֹת הַטְּמִירִים וְנִסְתָּרִים, מֵהַ שֶׁלֹּא הִתְגַּלְּהָ לְדְּרוֹת אַחֲרוֹנִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרֵיהֶם וְלֹא לְדְּרוֹת שֶׁיֵּבֵאוּ לְעוֹלָמִים עַד הַזְּמַן שֶׁיֵּבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁכְּתוּב כִּי עֵינַי בְּעֵינַי יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן.

וְאֵת הַלְּפִידִם – בִּתְּחִלָּה בְּרִקִּים, וְעַכְשָׁיו לְפִידִים. הַכֹּל אֶחָד. אֲבָל מִשֶּׁהִתְּקַנְנוּ בְּתַקּוּנֵיהֶם לְהִרְאוֹת, נִקְרְאוּ כֵּן.

וְאֵת קוֹל הַשֶּׁפֶר – שָׁנָה רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב (תהלים סב) אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זו שֶׁמְעַתִּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה לָּךְ.